

Moeder Natuur wreekt zich

Dr. Susan Little wordt al jaren gezien als een autoriteit op het gebied van katten en voortplanting. Deze Canadese dierenarts wordt zo'n honderd keer per jaar ingevlogen om haar kennis en inzichten met kattenliefhebbers over de hele wereld te delen. Op 16 december 2006 was het, georganiseerd door Royal Canin de beurt aan ons kikkerlandje. Hoewel we inmiddels anderhalf jaar verder zijn, is de redactie van mening dat het verslag van deze lezing té interessant is om het u te onthouden.

Oorzaken onvruchtbaarheid

"De oorzaak van de meeste onvruchtbaarheidsproblemen zijn wijzelf", valt Dr. Little meteen maar met de deur in huis. "Als het aan de natuur ligt, zou een poes in haar leven gemiddeld vijftig tot honderd kittens het leven schenken. Maar wij steken daar een stokje voor; we zorgen dat er geen kater in haar buurt kan komen of we zorgen ervoor dat ze überhaupt niet krolt wordt en zetten haar aan de pil. De poes krijgt hierdoor enorme hormoonstommelingen te verduren die kunnen leiden tot baarmoederontsteking en andere 'vrouwelijke ziektes'. Dit zie je veel minder vaak bij poezen die – zoals de natuur het bedoeld heeft – regelmatig zwanger zijn en kittens baren. Ik zeg altijd: a happy uterus is a pregnant uterus."

De omgeving waarin katten leven, kan ook leiden tot onvruchtbaarheid, maar ook dan treft de poes zelf meestal geen blaam. "De meeste kattenfokkers hebben vijf tot tien katten terwijl katten helemaal geen roedeldieren zijn. Dit kan veel stress veroorzaken en stress heeft een negatieve invloed op de vruchtbaarheid. Stress kan zelfs bepaalde ziekten veroorzaken."

De verkeerde focus van de fokker ziet Dr. Little als een andere belangrijke oorzaak van vruchtbaarheidsproblemen. "Hoe meer je je ermee moet bemoeien om een poes zwanger te krijgen, hoe meer je je zult moeten inspannen om haar nakomelingen zwanger te krijgen. Ik ben ervan overtuigd dat vruchtbaarheidsproblemen erfelijk zijn. Als een fokker een fokcombinatie samenstelt, kijkt hij vooral naar het type, de kleur of het patroon. Ik vind dat de focus meer op de natuurlijke reproductie moet liggen. Als een poes niet gemakkelijk zwanger wordt of niet in staat is om de zwangerschap te voldragen, dan zou je je moeten afvragen of je deze poes – hoe mooi ze ook is – nog wel moet gebruiken als fokpoes, vooral als blijkt dat deze problemen 'in haar lijn' vaker de kop opsteekt."

Uitblijven van krolsheid

Eén van de oorzaken van het niet zwanger worden, is het uitblijven van een (goede) krolsheid. Dr. Little wijst vijf verschillende factoren aan die een rol kunnen spelen:

1. onvolwassenheid; Sommige katten worden pas voor het eerst krols als ze twee jaar zijn. Vooral bij langharige katten zoals de Pers komt dit nogal eens voor.
2. seizoen; Katten worden nu eenmaal gemakkelijker krols als het seizoen daar naar is: als de dagen langer worden dus.
3. omgeving; Als de poes bijvoorbeeld het huis met drie of vier andere (overheersende) poezen moet delen is het mogelijk dat de poes zich niet veilig genoeg voelt. Het tijdelijk veranderen van haar omgeving (bijvoorbeeld door hieraan een kater toe te voegen) kan in sommige gevallen de oplossing zijn om haar cyclus op gang te krijgen.
4. stickeme krolsheid; De poes is wel krols maar laat bijna niets merken. Dit komt minder voor onder de luidruchtige types als de Burmees en des te vaker bij de stillere rassen zoals de meeste langharige rassen.
5. stille krolsheid; vooral katten met sociale problemen en rustige en teruggetrokken katten kunnen hun krolsheid soms extreem goed verborgen houden. Het (tijdelijk) veranderen van omgeving (bijvoorbeeld het toevoegen van een kater) kan dan al uitkomst bieden om haar cyclus op gang helpen.

Zodra de poes krols is geworden, is het voor haar fokker zaak om de bloecnote erbij te pakken. Hoe lang is ze krols, welke dagen zijn het heftigste, hoe lang zit er tussen de eerste krolsheid en de volgende? Deze informatie kan la-

Met haar tijd mee

Poezen worden eerder krols als de dagen langer worden. Veertien uur daglicht in combinatie met tien uur complete duisternis geeft hierop de meeste kans. Als een poes niet krols wordt, kan het helpen om gebruik te maken van een tijd klok. Dit zal bij kortharige katten zelden nodig zijn: deze dames hebben slechts weinig daglicht nodig om krols te worden.

Wil je een krolsheid op een natuurlijke manier voorkomen, dan zou je kunnen proberen om de poes dagelijks minimaal veertien uren in het donker te laten verblijven.

Logboek

Advies van Dr. Little: houd een logboek bij van de poes en haar cyclus. Hoe vaak wordt ze krols, hoe lang is ze krols, welke periode zit ertussen? Op het moment dat de poes te kampen heeft met vruchtbaarheidsproblemen zal een dierenarts vragen om deze gegevens. Elk detail kan voor een dierenarts van belang zijn om tot een diagnose te kunnen komen.

ter altijd van pas komen. Als het moment is aangebroken dat de krolse poes op bezoek mag bij haar Casanova, gaat de verslaglegging gewoon door. Hoe laat zijn ze

bij elkaar gelaten, hoe laat is ze voor het eerst gedekt, hoe gedraagt de poes zich na de dekking? "Als de eigenaar van de dekkater er niet bij kan of wil zijn, dan zou hij of zij gebruik kunnen maken een camera. Vooral bij verlegen katers of poezen, is videoregistratie een prima manier om het stel te observeren zonder ze te storen", vindt Dr. Little. Vanuit de zaal komt de vraag hoe vaak een dekking dient plaats te vinden. "Minimaal vier keer, de rest is slagroom op de taart." Is er ook een maximum? Volgt een volgende vraag. Wat Dr. Little betreft niet. "Zolang ze het gezellig hebben, is er geen enkele reden om het verliefde koppel van elkaar te scheiden". Dekkingen op de tweede, derde en vierde dag van de krolsheid, geven overigens de meeste kans op een geslaagde dekking.

Cysteuze Endometrium Hyperplasie (CEH)

Dan komen de gezondheidsproblemen aan bod waarmee de meeste fokpoezen vroeg of laat te maken krijgen. Het geboeide publiek schuift naar het puntje van de stoel. "Praktisch elke niet-geholpen poes van vijf jaar en ouder heeft in een bepaalde mate Cysteuze Endometrium Hyperplasie", weet Dr. Little. "Dit komt door de hormoonschommelingen die gepaard gaan met de krolsheden of door het toedienen van anticonceptiva. Een poes van drie jaar of ouder die nog nooit een nest heeft gehad, heeft vaak in zwaardere mate last van CEH. Maar als een poes steeds nesten van slechts één of twee kittens werpt, geeft dat ook reden om aan een zwaardere mate van CEH te denken. Om te onderzoeken of de eierstokken dik en gezwollen zijn – zoals bij CEH het geval is, kan het

beste een echo worden uitgevoerd. Volledige genezing is nooit mogelijk", helpt Dr. Little de luisteraars gelijk uit de droom. "Maar als je vroeg ingrijpt en minimaal één maand met antibiotica behandelt, is het wel mogelijk om de poes nog één nest te laten krijgen als de fokker dat persé wil. Maar gelijk laten steriliseren zou voor de poes het allerbeste zijn."

Pyometra

CEH kan een onschuldig voorstadium zijn van pyometra. "Pyometra is een bacteriële infectie in de baarmoeder. Soms is deze infectie waarneembaar doordat het pus dat zich in de baarmoeder ophoopt, uit de vagina vloeit. Katten met pyometra zijn vaak erg ziek en vertonen alle symptomen die doorgaans bij ziekte optreden. Door een buikechografie kan worden vastgesteld of de baarmoeder abnormaal groot is en dus of aan pyometra gedacht moet worden. Pyometra moet absoluut zo snel mogelijk behandeld worden", waarschuwt Dr. Little. "Persoonlijk raad ik fokkers altijd aan om poezen die CEH hebben en waarbij pyometra optreedt, onmiddellijk te laten steriliseren in het belang van de poes. Het verwijderen van zowel de baarmoeder als de eierstokken is dan het allerbeste." Als de fokker absoluut nog een nest van de fokpoes wil, kan de dierenarts de poes behandelen, maar niet genezen. Als de bacteriële infectie weggenomen is, moet de poes bij de eerste krolsheid onmiddellijk worden gedekt, want de hormoonschommelingen zouden opnieuw kunnen leiden tot pyometra. Als de poes gedekt wordt, zal dat niet gebeuren. Zoals ik al eerder zei: a happy uterus is a pregnant uterus."

"Maximaal drie nesten in twee jaar is onnatuurlijk", benadrukt Dr. Little nog eens. "Ik vind dat kattenverenigingen hun regels moeten aanpassen." Applaus klinkt uit de zaal. Zou een poes dan echt meerdere nesten per jaar moeten krijgen, wil één van de toehoorders van Dr. Little weten. "De natuur heeft dat nu eenmaal zo bedoeld, dus ja", bevestigt Dr. Little. "Because a happy uterus is..." a pregnant uterus! Maakt het publiek de zin in koor af.

Cindy Schwering

Een normale baarmoeder

Een baarmoeder met cysten en Cysteuze Endometrium Hyperplasie

Doorsnede van een baarmoeder met CEH als stroperige ophopingen en diverse windingen

Foto's met dank aan Royal Canin